

Návrat kráľa a prenasledovanie Cirkvi

Joseph de Maistre

12. marca 2020 ✚ *História*

Prísnosť Božia

Ale práve toto Prozreteľnosť nechcela. Všemohúca Prozreteľnosť opovrhuje týmito pardonmi vyvolanými neschopnosťou trestať. Veľká očista sa musí dokončiť, oči sa musia otvoriť, železo Francúzska, očistené od prísad a smetia sa musí do rúk budúceho kráľa čistejšie a kujnejšie. Samozrejme, Prozreteľnosť nepotrebuje trestať zločincov už v tomto živote, aby sa ukázala ako spravodlivá, ale v našej dobe zostúpila na našu úroveň a trestá rovnako, ako trestajú naše súdy. Boli národy, ktoré boli doslova odsúdené na smrť, rovnako ako ľudskí zločinci a my vieme prečo. Ak by bolo v Božom pláne odhaliť svoje zámery s Francúzskou revolúciou, čítali by sme o potrestaní Francúzska tak jasne a zrozumiteľne, ako keď čítame parlamentný dekrét. Čo ešte potrebujeme vedieť? Nie je tento trest dostatočne zjavný? Nevideli sme Francúzsko zneuctené stovkami tisíc vrážd? Takmer celé územie tohto krásneho kráľovstva pokryté popraviskami? A túto nešťastnú krajinu umytú v justičných masakroch preliatou krvou jej detí, zatiaľ čo neľudskí tyrani stále viac a viac rozhadzovali v zahraničí, podporujúc krutú vojnu vedenú v ich vlastnom záujme? Nikdy nebolo krvavejšieho despotu, čo by sa hral s ľudskými životmi s takou nehanebnosťou a nikdy sa národ neukázal tak úslužným svojmu mäsiarovi. Ani meč, ani oheň, zima či hlad, ani krádeže, utrpenie každého druhu, nič neuhasilo ich smäd po treste. Všetci musia hra svoje party a nikto neprestane, kým sa súd neskončí.

Revolučná armáda slúži Francúzsku

A aké zaujímavé veci nachádzame v tejto krutej a nešťastnej vojne? Od smútku prejdeme rovno k obdivu. Predstavme si sami seba v tom najstrašnejšom okamihu Revolúcie. Predstavme si, že pod vládou nejakej peknej komisie sa armáda stane v náhlom obrate zmýšľania zrazu rojalistickou. Predpokladajme, velenie armády vyberie slobodne tých najosvietenejších a najdôstojnejších mužov, aby vytýčili cestu v tejto zložitej situácii. Jeden z týchto mužov sa postaví pred armádu a povie: „Statoční a verní vojaci! Sú situácie, keď sa všetka ľudská múdrosť scvrkne na rozhodovanie medzi dvom zlami. Určite by bolo ťažké bojovať za Komisiu pre verejnú bezpečnosť. Ale obrátiť zbrane proti nej by bolo ešte smrtonosnejšie. Vo chvíli, keď sa armáda začne pliesť do politiky, štát sa rozpadne a nepriatelia Francúzska profitujúc z tohoto rozpadu vtrhnú do krajiny a rozdelia si ju. Musíme konať pre budúcnosť a nie pre dnešok. To čo môžeme urobiť je bojovať za vládu, nech je akákoľvek a tak si Francúzsko, napriek vnútornému rozkolu, zachová vojenskú silu a zahraničný vplyv. Nebojujeme za vládu, ale za Francúzsko a budúceho kráľa a odovzdáme mu väčšiu ríšu, hoc aj založenú Revolúciou. Našou povinnosťou je prekonať váhanie a hnus. Naši súčasníci nás možno odsúdia, ale potomstvo nás spravodlivo ocení.“

Tento muž by rozprával ako filozof. A naozaj, armáda uskutočnila túto podivuhodnú vývrtku bez toho, aby vedela čo robí. Strach na jednej strane, nesmrteľnosť a výstrednosť na druhej dokonali presne to, čo takmer prorocká vízia armáde prikázala urobiť. Keď o tom chvíľu premýšľame, uvedomíme si, že ako náhle sa Revolúcia upevnila, zachrániť Francúzsko a monarchiu mohol len jakobinizmus.

Vojenský duch slúži Francúzsku

Kráľ nemal nikdy spojenca a hoci nebol tak neopatrný aby to priznal, koalícia jeho nepriateľov závidela Francúzsku jeho celistvosť. Ako teda koalícii odolať? Aké nadprirodzené prostriedky mohli poraziť konšpirujúcu Európu? Iba Robespierov pekelný génius mohol vykonať tento zázrak. Revolučná vláda zatvrdila francúzsku dušu kúpeľom vo vlastnej krvi. Vojensky duch bol vybičovaný a ich vojenská výkonnosť znásobená krutým zúfalstvom a zúrivosťou vyvolaným pohrdaním životom. Strach z popravisiek vyhnal občanov ku hraniciam a bol živený vonkajšou silou, ktorej sa žiadny vnútorný vzdor nedokázal ubrániť. Všetok život, bohatstvo i moc boli v rukách revolučnej autority a táto monštruózna moc, opojená krvou a úspechom, najstrašnejší fenomén aký bol kedy videný a aký už asi nebude, bol pre Francúzsko aj trestom aj jediným prostriedkom záchrany. Čo teda rojalisti žiadajú, keď volajú po vysnívanej kontrarevolúcii uskutočnenej silou? Žiadajú v skutočnosti o dobytie Francúzska, jeho rozdelenie a zničenie jeho vplyvu a poníženie jeho kráľa, teda zhruba tri storočia masakrov, nevyhnutný dôsledok takejto iritujúcej odplaty.

Naši potomkovia, ktorí sa nebudú veľmi starať o naše trápenie a budú tancovať na našich hrobách sa vysmejú našej nevedomosti. Lahko sa zmieria s excesmi, ktoré zažívame a ktoré zabezpečili integritu „toho najkrajšieho kráľovstva, hneď po tom nebeskom“.

Všetky príšery zrodené Revolúciou pracovali len pre monarchiu. Vďaka nim získali slávne víťazstvá obdiv celého sveta a ovenčili meno Francúzska slávou, ktorú nedokážu zatieniť ani všetky zločiny Revolúcie. Vďaka nim kráľ opäť zasadne na svoj trón so všetkou pompou a mocou a možno že dokonca s ešte väčšou ako pred tým. Stali sa aj menej pravdepodobné veci.

Návrat kráľa

Práve myšlienka, že všetko sa deje v prospech francúzskej monarchie ma vedie k názoru, že rojalistická kontrarevolúcia je nemožná, kým nezavládne mier, pretože obnova trónu by znamenala náhle odstránenie všetko riadiacej štátnej moci. Čierna mágia, ktorá teraz účinkuje, by sa v momente vyparila ako hmla na slnku. Láskovosť, miernosť, spravodlivosť a všetky ušľachtilé a pokoj prinášajúce cnosti by sa znova objavili a priniesli by všeobecný klud a radosť, ktoré sú také cudzie tvrdej prísnosti revolučného režimu. Už žiadne znárodňovanie, legalizované lúpenie ani násilie. Vari by generáli mávajúci bielou vlajkou súdili ako povstalcov brániace sa obyvateľstvo tých krajín, ktoré sami napadli? Tieto hrôzy, budúcemu kráľovi prospešné avšak nie sú ním samotným použiteľné. Budúci kráľ bude mať k dispozícii len humánne prostriedky.

Čo sa stane v okamihu zmeny režimu? Neviem. Ale uvedomujem si, že veľké francúzske víťazstvá uviedli celistvosť kráľovstva mimo nebezpečenstvo. Dokonca verím, že práve toto bol ich dôvod. Okrem toho, zdá sa byť pre Francúzsko a kráľovstvo výhodnejšie, ak je mier, slávny mier zjednaný Republikou a tento hlboký mier ochráni kráľa vrátiťšieho sa na trón pred každým nebezpečenstvom. Na druhej strane je jasné, že násilnícka revolúcia utvrdí ľudí v ich omyloch tak, že už nikdy nezabudnú na moc, ktorá rozbila ich mýty. Pretože rebeli na zvrhnutie Francúzska potrebovali celý národ, respektíve, veľké množstvo ľudí, museli byť ušetrení a najväčšie bremeno muselo padnúť najskôr na bohatú triedu. Takže váha uzurpujúcej moci musí drviť národ tak dlho, kým nebude dočista zdeptaný. Revolúciu zatiaľ len videli, musia ju cítiť. Musia si do dna vychutnať jej trpké dôsledky. Možno, že v čase, keď píšem tieto riadky, jej ešte nemajú dosť.

Reakcia musí byť úmerná akcii. Nebuďte teda netrpezliví a nepredstavujte si, že samotné trvanie vášho nešťastia je príslubom kontrarevolúcie, o ktorej nemáte potuchy. Stíšte svoje rozhorčenie a predovšetkým sa nestážujte na kráľov a nežiadajte iné zázraky ako tie, ktoré práve pozorujete. Myslíte si snáď, že cudzie sily bojujú nezištne za obnovu francúzskej monarchie a nedúfajú v odškodnenie? Poviete, že súhlasíte s rozdelením Francúzska, len ak sa obnoví poriadok. Ale viete aký poriadok? Toto uvidíme do desiatich rokov, možno skôr, možno neskôr. Kto vám dal právo vyjednávať namiesto kráľa, namiesto kráľovstva, namiesto vášho potomstva? Ak slepí vzbúrenci vyhlásili nerozdeliteľnosť Republiky, hľadte, Prozreteľnosť tak vyhlásila nerozdeliteľnosť kráľovstva.

Pozrime sa teraz na mimoriadne prenasledovanie namierené proti národnému náboženstvu a jeho kňazom. Toto je jedna z najzaujímavejších tvárí Revolúcie.

Foto: náhrobok Ľudovíta XVI. a Márie Antoinetty v bazilike Saint – Denis, zdroj: flickr.com

Prenasledovanie Cirkvi

Nikto nepochybuje, že klérus vo Francúzsku potrebuje obnovu a hoci vôbec nezdieľam dnes populárny postoj voči kňazom, myslím si, že bohatstvo, prepych a všeobecný sklon k laxnosti spôsobili úpadok tejto významnej triedy a ornát často odieval rytiera namiesto kňaza. Tesne pred vypuknutím Revolúcie bola reputácia kléru podobná reputácii armády v meste, ktoré práve okupuje. Prvá rana Cirkvi bolo odobratie jej majetku, druhá konštitučná prísaha a tieto dve despotické opatrenia spustili obrodu. Prísaha, ak to tak smiem povedať, klérus preosiala. Až na pár zanedbateľných prípadov, tí, čo ju zložili, videli, ako ich postupne vedie do priepasti zločinu a opovrhnutia. Všetci týmito apostatami rovnako jednomyselne pohrdajú. Verní kňazi získali verejné uznanie už odmietnutím – prvým dôkazom svojej pevnosti a oveľa viac všetkým tým utrpením a smrťou, ktoré statočne niesli pri obrane viery. Masaker karmelitánov nemá, čo do vznešenosti páru s ničím, čo máme zaznamenané v cirkevnom dejepise.

Prenasledovanie - Boží nástroj

Tyrania, ktorá proti všetkej slušnosti a spravodlivosti vyhnala tisíce kňazov z ich vlasti bola nepochybne tým najrevolučnejším, čo si možno predstaviť. Ale aj tu sa zločiny francúzskych despotov stali nástrojmi Prozreteľnosti. Bolo asi nutné, aby boli iným národom ukázaní francúzski kňazi, aby žili medzi protestantskými národmi a to významne zmenšilo vzájomnú nenávisť a predsudky. Významná emigrácia kléru, najmä episkopátu do Anglicka sa mi javí ako mimoriadne dôležitá udalosť. Práve počas tohoto mimoriadneho stretnutia padli prvé slová o mieri a sformovali sa prvé plány na zmierenie. Ak sa majú niekedy kresťania opäť zjednotiť a všetko naznačuje že áno, musí iniciatíva vyjsť od anglikánskej cirkvi. Presbyteriánstvo bol francúzsky a z toho dôvodu príliš excentrický vynález. Od vyznávačov tohoto nepodstatného náboženstva sme veľmi ďaleko a niet spôsobu, ako sa navzájom spoznať. Ale anglikánska

cirkev sa nás jednou rukou dotýka a druhou sa dotýka tých, ku ktorým sa nemôžeme dostať. A hoci je táto cirkev vystavená útoku z oboch strán a dnes predvádza trochu prihlúple divadlo rebela, ktorý káže poslušnosť, z iného pohľadu je veľmi dôležitá a je to možno to chemické spojivo, ktorým sa dajú spojiť dva navzájom nezlučiteľné prvky. Majetok kléru sa vyparil a preto v obnove kňazského stavu, o ktorej sa už tak dlho a tak veľa hovorí, nebudú hmotné statky primárnou motiváciou nových členov. Je tu tiež dôvod veriť, že poznanie toho všetkého čo treba urobiť je práve tým, čo vyburcuje mužov za ich bežné schopnosti a urobí ich schopnými konať mimoriadne veci. K tomu musíme pripočítať myšlienky, ktoré kvasia v istých európskych krajinách, vyzdvihované idey významných mužov a istý druh nepokoja, ktorý ovplyvňuje náboženské dispozície najmä v protestantských krajinách a ženie ich nezvyčajnými cestami. V tom istom čase pozorujeme víchricu, spôsobenú silami odmietajúcimi každé náboženstvo ako zúri nad Rímom aj Ženevou a zároveň štátom nariadené zrušenie národného náboženstva v Holandsku.

Ak Prozreteľnosti niečo zotrie, je to preto aby mohla iné napísať. Všimol som si tiež, že keď sa vo svete uchytí veľké vierovyznanie, boli zvyčajne podporené obrovskými víťazstvami a vznikom veľkých impérií. Dôvod je zrejmý. Čo sa teda nakoniec, ako výsledok kombinácie týchto nezvyčajných okolností, ktoré klamú ľudský úsudok, prihodí? Človek je veru v pokušení veriť, že táto politická revolúcia je len druhotný prvok v nejakom obrovskom pláne, ktoré sa pred nami s hrozným majestátom pomaly odkrýva.

Poslanie Francúzska

Na začiatku som hovoril o poslaní, ktoré malo Francúzsko v Európe. Prozreteľnosť, ktorá vždy vyberá prostriedky úmerné cieľu a ktorá aj národom aj jedincom dáva všetko nevyhnutné pre splnenie ich poslania, dala Francúzskemu národu dva nástroje, takpovediac dve ruky, ktorými menil svet. Francúzsky jazyk a duch proselytizmu, ktorý utvára podstatu národnej povahy. V dôsledku toho má Francúzsko oboje, aj potrebu aj moc pôsobiť na ľudí. Moc, povedal by som až kráľovstvo, francúzskej reči je zjavné a nedá sa poprieť. A duch proselytizmu je jasnejší ako slnko, je tou typickou črtou národnej povahy, ktorá je viditeľná od módnych návrhárov až po filozofov. Tomuto proselytizmu sa zvyčajne smejú a vo forme, ktorú často má si výsmech zasluhuje. V podstate je to ale úrad a jestvuje večný morálny zákon, podľa ktorého každý úrad nesie povinnosť. Galikánska cirkev bola uhoľným kameňom katolíckeho, lepšie povedané kresťanského systému. Aj tie cirkvi, ktoré sa stavajú do opozície voči Katolíckej cirkvi jestvujú len vďaka nej, podobné parazitickým rastlinám ktoré žijú len vďaka stromu, ktorý im poskytuje výživu a ktorý oni oslabujú.

Keďže akcia aj reakcia bývajú vždy rovnaké, najväčší výpad bohyne Rozumu proti kresťanstvu sa musel stať vo Francúzsku. Nepriateľ zaútočil na citadelu. Francúzsky klérus musí zostať v pohotovosti. Je tisíc dôvodov si myslieť, že je povoláný k veľkému poslaniu. A tie isté argumenty, ktoré nám ukázali prečo musel trpieť nám ukazujú aj to, že je určený na veľkú vec.

Skrátka, ak sa práve v Európe neuskutočňuje morálna revolúcia, ak v tomto kúte sveta nie je zbožný duch upevňovaný, spoločenské putá sa rozpadnú. Nič sa nedá predpovedať a stať sa môže všetko. Lebo ak sa má v tejto veci niečo vykonať je k tomu povolané Francúzsko, alebo už neplatia žiadne analógie, žiadne závery, žiadna predikcia. Táto úvaha ma vedie k záveru, že Francúzska revolúcia je mimoriadna epocha, ktorej dôsledky vo všetkých smeroch prekročia dobu jej výbuchu a hranice jej rodného štátu. Úvahy o politických dôsledkoch Revolúcie tento záver potvrdzujú.

Ako sa len európske veľmoci klamali ohľadom Francúzska! Ako naprázdno plánovali! Ach, vy čo si myslíte, že ste nezávislí, lebo niet sudcov na zemi ktorí by vás súdili, DISCITE JUSTITIAM MONITI. Čia to bola ruka, rovnako otcovská aj prísna, ktorá zahrnula Francúzsko každou možnou pohromou a udržala pritom ríšu nadprirodzeným spôsobom, keď obrátila všetko úsilie svojich nepriateľov proti nim? Nerozprávajte nám o asignátoch, o vláde väčšiny a podobných veciach pretože práve pravdepodobnosť asignátov a vlády väčšiny je mimo prirodzenosť. Ani papierové peniaze ani početná prevaha nespôsobila, že Francúzskym lodiam veje priaznivý vietor a môžu poraziť svojich nepriateľov, ani nevytvorili mosty z ľadu, keď boli potrebné, ani nepovolali v príhodnom čase na druhý svet nepriateľských panovníkov, ani neumožnili Francúzom obsadiť Itáliu bez kanónov, ani neprinútili najslávnejšie armády na svete zložiť zbrane a v ohromných počtoch sa nechať zajať.

Ak čítam skvelé pojednanie M. Dumasa o terajšej vojne, nachádzam v ňom odpoveď prečo sa, vojna vyvíja tak ako sa vyvíja, ale nenachádzam odpoveď ako, je to možné. Musíme sa stále vracieť ku Komisii pre verejnú bezpečnosť, ktorá spôsobila ohromný zázrak, ktorého duch stále vyhráva bitky.

Trest ktorý na Francúzsko dopadol, spolu so zázračnou ochranou, ktorou je teraz zaštitené sa vymyká všetkým normálnym zákonom. Ale tieto dva zázraky sa vzájomne znásobujú, čo predstavuje jedno z najudivujúcejších divadiel, aké ľudstvo kedy mohlo sledovať. Udalosti postupne odhaľujú stále viac odpovedí a stále viac podivných vzťahov. Ja vidím len čiastku z vecí, ktoré by prenikavejší pohľad vedel odkryť. Ukrutné prelievanie ľudskej krvi spôsobené obrovským nasadením strašných síl je hrozným trestom, ale zároveň predmetom zaujímavých úvah.

I. časť: <http://christianitas.sk/revolucia-riadi-a-poziera-svoje-deti-uvahy-o-francuzsku/>

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/navrat-krala-a-prenasledovanie-cirkvi/>